

DAUGAVPILS
CIĒTOKSNIS

PASIVAİKŠČIOJIMAS
PO DAUGPILIO
TVIRTOVĒ,
SPACER PO
TWIERDZY
DYNEBURG

Turistinis vadovas
Przewodnik turystyczny

TURINYS SPIS TREŚCI

Sveiki atvykę! / Serdecznie zapraszamy!	1
Kaip nuvykti? / Jak dotrzeć?	2
Tvirtovės kultūros ir informacijos centras / Centrum Kultury i Informacji Twierdzy	3
Tvirtovės istorija trumpai / Krótka historia Twierdzy	4
Marko Rotko meno centras / Centrum Sztuki im. Marka Rothko	6
Tilto įtvirtinimai / Fortyfikacja mostu	8
Pagrindinis pylimas / Wał główny	9
Išoriniai įtvirtinimai / Fortyfikacje zewnętrzne	10
Tvirtovės bažnyčia / Katedra Twierdzy	11
Nikolajaus vartai / Brama Mikołaja	12
Michailo vartai / Brama Michata	14
Aleksandro ir Konstantino vartai / Bramy Aleksandra i Konstantego	15
Žemėlapis / Mapa	16
Komendanto valdybos pastatas / Dom zarządzania komendanta	18
Karininkų namai / Domy oficerów	19
Kareivinės / Koszary żołnierzy	20
Karo ligoninė / Szpital wojskowy	21
Inžinierių arsenalas / Arsenat inżynierów	22
Sandėliai / Magazyny	23
Tvirtovės sodas / Ogród Twierdzy	24
Tvirtovės patrankos / Działa Twierdzy	25
Atminimo vietos / Miejsca pamięci	26
Tarybinis paveldas / Dziedzictwo radzieckie	28
Kiti lankylini objektai / Inne ciekawe objekty	29
Tvirtovės lankymo taisyklės / Zasady przebywania w Twierdzy	30
Renginiai, naudinga informacija / Imprezy, informacje przydatne	32
Kontaktinė informacija / Dane kontaktowe	33

SVEIKI ATVYKĘ! SERDECZNIE ZAPRASZAMY!

Daugpilio (Dinaburgo, Dvinsko) tvirtovė stovi antro pagal dydį Latvijos miesto širdyje – tik už dviejų kilometrų nuo dabartinio miesto istorinio centro. Tai yra valstybinės reikšmės architektūros ir urbanistikos paminklas.

Daugpilio tvirtovė susiformavo kaip idealus įtvirtintas miestas. Šiuo metu tvirtovė yra tapusi miestu mieste su dešimčia plačių gatvių, 80 pastatų, skverais ir aikštėmis. Bendra tvirtovės teritorija, išsidėsčiusi abiejuose Dauguvos upės krantuose, sudaro daugiau kaip du kvadratiniai kilometrai.

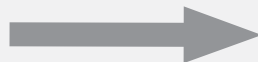
Tvirtovės teritorijoje yra 35 atskiri kultūros paminklai. Kviečiame Jus leistis į pažintį su tvirtove!

Twierdza Dyneburg (Daugavpils, Dźwińsk), która jest pomnikiem architektury i budowy miejskiej znaczenia narodowego, znajduje się w sercu drugiego co do wielkości miasta Republiki Łotewskiej – tylko 2 kilometry od aktualnego historycznego centrum miasta.

Twierdzę Dyneburg budowano jako idealnie umocnione miasto. Dzisiaj Twierdza, w której jest 10 szerokich ulic, 80 budynków, skwery i place, jest miastem w mieście. Powierzchnia Twierdzy na obu brzegach rzeki Dźwiny wynosi ponad 2 km². Znajduje się tutaj 35 odrębnych pomników kultury.

Zapraszamy Państwa na spacer i poznanie Twierdzy!

TVIRTOVĖS LANKYMO
TAISYKLĖS
ZASADY PRZEBYWANIA
W TWIERDZY

30 p.
str. 31

KAIP NUVYKTI? JAK DOTRZEĆ?

Iš miesto centro:

pėsčiomis palei apsauginį pylimą (Daugavas gatvė) iš Dubrovino parko arba Vienības ir Cietokšņa gatve ~ 25 min.;

dviračiu palei apsauginį pylimą (Daugavas gatvė) (pažymėto dviračių maršruto Nr. 35 „Daugavas loki“ atkarpa) arba Vienības ir Cietokšņa gatve ~ 15 min.;

3-ojo maršruto tramvajumi (išlipti galinėje stotelėje „Cietokšnis“), pėsčiomis paeiti dar 200 m ~ 15 min.;

13A maršruto mikroautobusu (galinė stotelė „Marka Rotko mākslas centrs“) ~ 10 min.;

4-ojo ir 13-ojo maršruto autobusu (galinė stotelė „Cietokšnis“) ~ 7 min.;

automobiliu kirsti P67 pļentā ir Vaļņu gatvę bei išvažiuoti į Mihaila gatvę. GPS: 55.883832 | 26.497497 ~ 6 min.

➔ Dviračių maršrutas Nr. 35 „Daugavas loki“
➔ Slak rojerowy nr 35 „Daugavas loki“

Z centrum miasta:

Na piechotę wzdłuż wału ochronnego (ul. Daugavas) z Parku im. Dubrovina lub ulicami Vienības i Cietokšņa ~ 25 minut.

Rowerem wzdłuż wału ochronnego (ul. Daugavas) (odcinek szlaku rowerowego nr 35 „Daugavas loki“) z Parku im. Dubrovina lub ulicami Vienības i Cietokšņa ~ 15 minut.

Tramwajem nr 3 (wysiąść na przystanku końcowym „Cietokšnis“) i przejść około 200 m na piechotę ~ 15 minut.

Mikrobusem nr 13A (przystanek końcowy „Marka Rotko mākslas centrs“) ~ 10 minut.

Autobusem nr 4 i nr 13 (przystanek końcowy „Cietokšnis“) ~ 7 minut.

Samochodem, przekraczając szosę P67 i ulicę Vaļņu, wjechać na ulicę Mihaila. GPS: 55.883832 | 26.497497 ~ 6 minut.

i TVIRTOVĖS KULTŪROS IR INFORMACIJOS CENTRAS CENTRUM KULTŪRY I INFORMACJI TWIERDZY

1

Pabaigus remonto darbus 2011 metais buvusiam vandens kėlimo pastate (1865–1866) įrengtas Daugpilio tvirtovės kultūros ir informacijos centras. Kadaiše šis pastatas visą tvirtovę aprūpindavo vandentiekio sistema. Iš trijų šulinių, esančių Dauguvos pakrantėje, garo mašina buvo pripildomas pastate įrengtas rezervuaras, kurio talpa – 3000 kibirų. Jis iki šių dienų išliko labai geros būklės ir yra šio pastato industrinio paveldo dalis.

Centre galima gauti informacijos apie tvirtovės istoriją, aktualesius įvykius ir plėtros planus bei apžiūrėti nedidelę ekspoziciją, kurią sudaro istoriniai brėžiniai, fotografijos, kariškos uniformos ir archeologiniai radiniai, rasti tvirtovėje pastaraisiais metais. Pastate yra tvirtovės valdytojo darbo kabinetas.

Be to, centras siūlo galimybę užsisakyti apžvalginę ekskursiją po tvirtovę.

📍 Nikolaja 5
☎ +371 65424043, +371 28686331
✉ cietoksnis@daugavpils.lv
🌐 www.daugavpils.cietoksnis.lv
📘 Daugavpils.cietoksnis

Centrum Kultūry i Informacjy Twierdzy Dyneburg mieści się w dawnej wieży ciśnieni (1865–1866), którą po rekonstrukcji otworzono w 2011 r. Kiedys budynek zaopatrywał w wodę całą twierdzę. Za pomocą maszyny parowej z 3 studni, które znajdowały się na brzegu Dźwiny, napełniano ustawiony w budynku zbiornik o pojemności 3000 wader. Zachował się on w bardzo dobrym stanie i do dzisiaj jest częścią dziedzictwa przemysłowego budynku.

W centrum otrzymać można informację o historii i aktualnych wydarzeniach oraz planach rozwoju twierdzy. Obejrzeć tutaj można niewielką wystawę historycznych szkiców, zdjęć, mundurów żołnierskich i artefaktów, które znaleziono w Twierdzy w ostatnich latach. W budynku także znajduje się gabinet zarządcy Twierdzy.

Tutaj można zamówić przewodnika na wycieczkę po Twierdzy.

TVIRTOVĖS ISTORIJA TRUMPAI

- 1810 m.** Rusijos imperatorius Aleksandras I pagal pulkininko inžinieriaus J. Hekelio projektą patvirtino Dinaburgo tvirtovės statybos planą.
- 1812 m.** Napoleono armijos maršalo Nikolija Udino vadovaujama kariuomenė keletą kartų puolė tvirtovę, bet visi bandymai ją užimti buvo nesėkmingi. Rusų kariai generalinio majoro Gavriilo Ulanovo priešakyje didvyriškai atremė priešų puolimą.
- 1833 m.** dalyvaujant imperatoriui Nikolajui I įvyko iškilminga tvirtovės įšventinimo ceremonija.
- 1878 m.** visiškai užbaigta Dinaburgo tvirtovės komplekso statyba.
- 1897 m.** tvirtovė tapo tvirtovės-sandėliu.
- 1914–1917 m.** dėl Pirmojo pasaulinio karo tvirtovėje buvo karo padėtis. 1917 metų pabaigoje čia buvo įsikūręs Rusijos imperijos armijos 5-asis štabas.
- 1918–1920 m.** tvirtovėje trumpą laiką buvo įsikūrę bolševikai, vokiečių ir lenkų kariuomenės.
- 1918–1940 m.** tvirtovėje buvo įsikūrę Latvijos armijos 4-osios Žiemgalos divizijos 3 pėstininkų pulkai ir 1 artilerijos pulkas.
- 1941–1944 m.** tvirtovės teritorijoje nacistai įkūrė žydų getą ir tarybinių karo belaisvių stovyklą „STALAG – 340“.
- 1948–1993 m.** tvirtovės teritorijoje įkurdinta Daugpilio karo aviacijos inžinierių mokykla.
- 2011 m.** po rekonstrukcijos vandens kėlimo pastate savo veiklą pradėjo Daugpilio tvirtovės kultūros ir informacijos centras.
- 2013 m.** rekonstruotame Artilerijos arsenale atidarytas Marko Rotko meno centras.
- 2013 m.** Valstybinės policijos Latgalos regiono valdyba persikėlė į suremontuotą buvusiąs Komendantų valdybos ir karininkų namų patalpas.
- 2013 m.** baigta Nikolajaus varčių restauracija ir atkurta Nikolaja gatvės dalis su pastatais.
- 2014 m.** restauruotas 1-asis krančio liunetas su kordegardu (sargybos patalpa).
- 2017 m.** 2017 m. Komandanta gatvėje 1 atidarytas Pirmojo pasaulinio karo muziejus.
- 2018 m.** savo veiklą pradėjo meno galerija „Baltasis žirgas“.
- _____ Aš aplankiau Daugpilio tvirtovę.

KRÓTKA HISTORIA TWIERDZY

- 1810 r.** Imperator Rosji Aleksander I zatwierdził projekt budowy Twierdzy Dyneburg autorstwa inżyniera, pułkownika G. Hekela
- 1812 r.** Marszałek armii Napoleona Nicola Udino kilkakrotnie atakował Twierdzę Dyneburg, lecz żadna z prób zajęcia umocnienia nie powiodła się. Pod dowództwem generała majora Gawriły Ułanowa rosyjscy żołnierze bohaterско odparli atak wroga
- 1833 r.** Odbyło się uroczyste poświęcenie Twierdzy z udziałem imperatora Mikołaja I
- 1878 r.** Całkowicie zakończono budowę kompleksu Twierdzy Dyneburg
- 1897 r.** Obniżono status fortyfikacji, nadając miano twierdzy-magazynu
- 1914–1917 r.** Podczas I wojny światowej Twierdza była w stanie wojny. W końcu 1917 r. stacjonował tutaj 5 Sztab Armii imperatora Rosji
- 1918–1920 r.** W Twierdzy tymczasowo stacjonowały wojska bolszewickie, niemieckie oraz polskie
- 1918–1940 r.** W Twierdzy stacjonowały 3 pułki piechoty i 1 pułk artylerii 4 Dywizji Semigalskiej Armii Łotewskiej
- 1941–1944 r.** Naziści utworzyli na terenie Twierdzy żydowskie getto i obóz dla radzieckich jeńców wojennych „STALAG – 340”
- 1948–1993 r.** W Twierdzy ulokowano Daudgavpilską Szkołę Inżynierów Lotnictwa Wojennego
- 2011 r.** Po rekonstrukcji w wieży ciśnień zaczęto działać Centrum Kultury i Informacji
- 2013 r.** W zrekonstruowanym arsenale artyleryjskim otwarto Daudgavpilskie Centrum Sztuki im. Marka Rothko
- 2013 r.** Urząd Regionu Łatgalskiego Policji Państwowej przeniósł się do wyremontowanych budynków byłej siedziby komendanta i domu oficerów
- 2013 r.** Ukończono rekonstrukcję Bramy Mikołaja i odnowę części ulicy Nikolaja z zabudowaniami
- 2014 r.** Odnowiono 1 przybrzeżną lunetę z przeciwstrazą (stróżówką)
- 2017 r.** Przy ul. Komandanta 1 otworzono Muzeum I Wojny Światowej
- 2018 r.** Działać zaczęła galeria sztuki „Baltais zirgs” (pol. Biały koń)
- _____ zwiedziłem(-am) Twierdzę Dyneburg

Marko Rotko meno centras yra daugiafunkcė šiuolaikinio meno ir kultūros institucija, įsikūrusi Daugpilio tvirtovės buvusio artilerijos arsenalo pastate (1833), kuris yra valstybinės reikšmės architektūros paminklas.

Čia kadaise buvo saugomos patrankos, amunicijos dėžės ir šoviniai, kalavijai ir šautuvai, pulkų vėliavos ir būgnai. O šiandien tai yra vienintelė vieta Rytų Europoje, kur galima susipažinti su pasaulinio garso dailininko, abstrakčiojo ekspresionizmo pradininko Marko Rotko (1903–1970) paveikslų originalais.

Daugiafunkciame meno centre, kurio plotas – 2500 m², lankytojams siūloma apžiūrėti nuolatinę menininkui Markui Rotko ir jo kūrybai skirtą ekspoziciją bei Latvijoje ir kitose šalyse garsių menininkų kilnojamas parodas. Čia rengiami tarptautiniai simpoziumai menininkams, kūrybinės dirbtuvės ir meistrystės pamokos, koncertai bei kiti renginiai. Centre siūlomos ir apgyvendinimo paslaugos, seminarų ir konferencijų patalpos bei kamerinė salė.

Darbo laikas:

I: nedarbo diena
 II: 11.00–17.00
 III–VI: 11.00–19.00
 VII: 11.00–17.00

📍 Mihaila 3

☎ +371 654 30250

✉ rotkocentrs@daugavpils.lv

🌐 www.rotkocentrs.lv

Centrum Sztuki im. Marka Rothko, które zajmuje dawny budynek arsenatu artylerii (1833), jest wielofunkcyjną placówką sztuki współczesnej i kultury. Budynek jest pomnikiem architektury znaczenia narodowego.

Kiedys w budynku składowano działa, skrzynie z amunicją, pociski, szable i karabiny oraz flagi pułków i bębny. Obecnie jest to jedyne w Europie Wschodniej miejsce, gdzie można zobaczyć oryginały prac malarza światowej sławy, twórcy ekspresjonizmu abstrakcyjnego Marka Rothko (1903–1970).

W Centrum Sztuki obejrzeć można oryginały dzieł urodzonego w Daugavpils malarza światowej

wej sławy Marka Rothko, a także zobaczyć wystawę poświęconą jego życiu. W wielofunkcyjnym Centrum Sztuki obejrzeć można ekspozycję stałą, dedykowaną Markowi Rothko i jego twórczości, oraz 2500 m² wystaw zmieniennych prezentowanych przez znanych na Łotwie oraz poza granicami kraju artystów. Odbywają się tutaj międzynarodowe sympozja, warsztaty twórcze i pokazy, koncerty oraz inne imprezy. Centrum oferuje noclegi, sale konferencyjne, szkoleniowe oraz salę kamerálną.

Godziny otwarcia:

I: nieczynne
 II: 11.00–17.00
 III–VI: 11.00–19.00
 VII: 11.00–17.00

TILTO ĮTVIRTINIMAI FORTYFIKACJA MOSTU

Tilto įtvirtinimai (tilto perdanga, tête-de-pont) – tai apsauginė pozicija, kurios paskirtis yra uždengti tilto perkėlą.

1810 metais naujos Dinaburgo tvirtovės statyba prasidėjo nuo apylinkės išlyginimo ir išmatavimo abiejose Dauguvos upės krantuose. Tuo metu, kai 1812 metais prie tvirtovės artinosi prancūzų kariuomenė, dešiniame krante buvo tik pradėtas apsauginio griovio kasimas ir pylimo pylimas palei upę. Upės kairiajame krante jau buvo iškastas apsauginis griovys, brėžinyje buvo numatyti tilto įtvirtinimų žemės bastionai. Būtent šis tvirtovės dalis užtikrino pagrindinę apsaugą. Po karo 1814 metais tilto įtvirtinimai buvo pradėti statyti iš naujo. Tarp abiejų tvirtovės dalių buvo įrengtas pontoninis tiltas, kuris žiemą buvo išardomas ir saugomas specialiaame uoste.

1837 metais tilto įtvirtinimuose buvo pastatytos pasagos pavidalo dvių aukštų 550 m ilgio mūrinės apsauginės kareivinės su 142 kazamatais kariuomenei išsidėstyti ir būtinoms atsargoms laikyti. Vėliau kareivinių vidinės patalpos buvo daug kartų perstatytos pagal įgulos poreikius.

1941–1942 metais nacistai tilto įtvirtinimuose įrengė žydų getą. Kone visi geto gyventojai buvo nužudyti.

Nuo 1961 metų tilto įtvirtinimai paversti kalėjimu, kuris veikia ir šandien.

Įtvirtinimus galima apžiūrėti nuo citadelės pagrindinio pylimo tarp 7-ojo ir 1-ojo bastiono arba nuo upės dešiniojo kranto.

Fortyfikacija mostu (prademio, tête-de-pont) – pozicija umocniona, ostanti sąrašą praprapavę mostovą.

Budovę naują Tvirdivę Dyneburg v 1810 r. zacęto od niwelacii i pomiarów terenu po obu brzegach rzeki Dźwiny. Kiedy v 1812 r. do Tvirdivy zblįzato się wojsko francuskie, na prawym brzegu rzeki dopiero rozpocęto kopanie fosy i usypywanie wātu wzduż rzeki. Na lewym brzegu rzeki wykopana była fosa, v ogólnych zarysach wybudowane były bastiony ziemne fortyfikacii mostu. Właśnie ta część Tvirdivy zapewniała główne siły obrony. Po wojnie v 1814 r. budovę fortyfikacii zacęto od nowa. Obydwe części Tvirdivy łączyt most pontonowy, który na zimę rozbievano i przechowyvano v specialnym pomieszczeniu na przystani.

V 1837 r. v fortyfikacii mostu wzniesiono piętrowy murowany budynek ochronny v kształcie podkowy o długości 550 m z 142 kazamatami do rozmieszczenia wojska i niezbędnych zapasów. Później wnątrza budynku kilka razy przebudowyvano na potrzeby garnizonu.

V latach 1941–1942 v fortyfikacii mostu naziści utworzyli żydowskie getto. Prawie wszyscy mieszkańcy getta zostali straceni.

Od 1961 r. v fortyfikacii mostu mieści się więzienie.

Fortyfikację można obejrzeć z głównego wātu cytadeli między 7 i 1 bastionem lub z prawej strony rzeki.

3

PAGRINDINIS PYLIMAS WAŁ GŁÓWNY

4

Dauguvos upės dešiniame krante yra išsidėsiusi pagrindinė tvirtovės dalis – citadelė. Apie citadelę buvo suformuota sudėtinga apsaugos sistema su septyniais poligonais ir dviejų kilometrų pločio esplanada. Gynybinėje sistemoje svarbiausias buvo pagrindinis pylimas, iškilęs virš visų kitų įtvirtinimų. Jo ilgis viršija 3 km, aukštis – 10–12 metrų, o storis – 20–25 metrai. Nuo 1819 m. iki 1827 m. pagrindinis pylimas buvo sutvirtintas eskarpo siena iš granito blokų. Pylimo laužtinės linijos apjuosia tvirtovės vidaus užstatymą. Palei upės krantą įrengtas trijų bastionų tipo pylimas – tai penkiakampiai įtvirtinimai su neuždara kiemo puse („kaklo praėjimu“). Prie pylimo prisišlieja šeši kurtinų liunetai – pusapskritimo įtvirtinimai su kazamatais jų viduje. Prie kurtinų liunetų ir atskirai stovinčių įtvirtinimų į apsauginio griovio teritoriją galima patekti per 17 slaptų tunelių (poternų) pylime. Poternas iš abiejų pusių užbaigė mediniai vartai. Poternos, kurios vedė į penkis atskirai stovinčius bastionus, buvo įtvirtintos pakeliamais mediniais tiltais.

Apžiūrėkite 7-ojo ir 8-ojo bastiono kazematus – patalpas kariuomenės prieglobsčiui pylimo vidinėje pusėje, taip pat užlipkite į patį pylimą, kad apžiūrėtumėte išorinius įtvirtinimus ir apylinkę!

Na pravym brzegu rzeki Dźwiny mieści się główna część kompleksu fortyfikacii – cytadela. Dookoła cytadeli utworzono skomplikowany system obrony z 7 poligonami i dwukilometrową esplanadą. Tvirdivę chronit wał główny, który wznosit się nad wszystkimi innymi fortyfikacjami – jego długość wynosi ponad 3 km, wysokość – 10–12 m, grubość 20–25 m. V latach 1819–1827 wał główny wzmocniono skarpą z bloków granitowych. Łamane linie wātu obejmują wewnątrzną zabudovę Tvirdivy. Wzduż rzeki wał wybudowano v postaci trzech bastionów – są to pięciokątne umocnienia z otwarta stroną podwórza („szyją“). Do wātu przylega sześć lunet staniających – pótokrętych fortyfikacii z kazamatami wewnątrznymi. Do lunet i wolno stojących fortyfikacii na terenie fosy można się dostać 17 tajnymi przejściami (poternami), które znajduj się v wale. Poterny z dwóch stron zamykały wrota drewniane, a poterny, prowadzące do pięciu odosobnionych bastionów, były umocnione drewnianymi mostami podnoszonymi.

Warto zwiedzić kazamaty 7 i 8 bastionu – schrony dla wojska wewnątr wātu, oraz wspiąć się na sam wał, by obejrzeć fortyfikację zewnątrzną i okolicę!

IŠORINIAI ĮTVIRTINIMAI FORTYFIKACJĖ ZEWNĘTRZNE

5

Kad priešas negalėtų prisirtinti prie tvirtovės pagrindinio pylimo, jos sienos nuo išorinių įtvirtinimų buvo atskirtos apsauginiu grioviu. Užpulties atveju į apsauginį griovį buvo galima pripilti vandens. Apsauginiame griovyje buvo įrengti šeši redutai (vidiniai įtvirtinimai, slėptuvės), įtvirtinti žemės raveliniais (trikampio formos statiniais), o bastionus pridengė kontrgardai, sutvirtinti kaponieriais.

Tvirtovės esplanadoje, atokiau nuo apsauginio griovio, buvo pastatyti trys redutai (uždari įtvirtinimai), iš kurių du yra išlikę iki mūsų dienų.

Norėdami apžiūrėti išorinių įtvirtinimų dalį, naudokitės teminiais maršrutais „Aizsarga taka“ (lie. „Gynėjo takas“) (per pagrindinį pylimą) ir „Izlūka taka“ (lie. „Žvalgo takas“) (per apsauginį griovį) – sekite nuorodas žemėlapyje, kurį galite gauti Daugpilio tvirtovės kultūros ir informacijos centre.

Žeby wróg nie mógł się zbliżyć do wiatu głównego Twierdzy, jego ściany od fortyfikacji zewnętrznych dzieliła fosa. W razie napadu rów ochronny można było napełnić wodą. W fosie znajdowało się sześć redut (fortyfikacja wewnętrzna, schron), które umocniono ravelinami ziemnymi (budowla o kształcie trójkątnym). Bastiony ostionięto przeciwstrazami, które wzmocniono kaponierami.

Nieco dalej od fosy obronnej, na esplanadzie Twierdzy wybudowano 3 reduty (fortyfikacje zamknięte). Dwie z nich zachowały się do dzisiaj.

Žeby zwiedzić zewnętrzną część fortyfikacji, polecamy szlaki tematyczne „Ścieżka obrońcy“ (wałem głównym) i „Ścieżka zwiadowcy“ (fosą) – należy zastosować się do wskazówek na mapie, którą można otrzymać w Centrum Kultury i Informacji Twierdzy!

TVIRTOVĖS BAŽNYČIA KATEDRA TWIERDZY

6

XVII amžiuje miestas tapo svarbiu Jėzuitų ordino centru. 1737–1746 metais senosios jėzuitų bažnyčios vietoje buvo pastatyta nauja mūrinė bažnyčia. Ji buvo vėlyvojo baroko Vilniaus architektūros mokyklos ankstyvasis pavyzdys. Keletą šimtmečių jėzuitų bažnyčia buvo pagrindinė miesto architektoninė dominantė, – jos abiejų bokštų aukštis siekė 60 m. Šalia bažnyčios buvo jėzuitų kolegijos pastatas.

1811 metų gegužę jėzuitų bažnyčia buvo paversta stačiatikių maldos namais, o rugpjūtį – tvirtovės katedra.

Nuo 1928 m. iki 1940 m. bažnyčioje savo veiklą vykdė įgulos liuteronų bendruomenė. Esama liudijimų, kad tuo laiku bažnyčioje stovėjo altoriai liuteronams, katalikams ir stačiatikiams.

1944 metais per artileriją apšaudymą pagrindinis bažnyčios fasadas su bokštais buvo sugriautas. Šeštajame dešimtmetyje griuvėsiai ir pastato liekanos buvo pašalintos ir ant bažnyčios pamatų buvo įrengtas skveras.

Nuo 1948 m. iki 2003 m. jėzuitų kolegijos pastate veikė miesto mokykla.

W XVII stuleciu miasto stało się siedzibą jezuitów. W latach 1737–1746 w miejscu starego kościoła jezuitów wzniesiono nowy murowany kościół, który był okazatym przykładem późnego baroku Wileńskiej szkoły architektonicznej. Przez kilka stuleci kościół jezuitów był główną dominantą zabudowy miasta – wysokość obydwu wież wynosiła 60 m. Przy kościele znajdował się budynek kolegium jezuitów.

W maju 1811 r. kościół przekształcono w świątynię prawosławną, a w sierpniu – w katedrę Twierdzy.

W latach 1928–1940 w kościele działała garnizonowa wspólnota luterńska. Według przekazu, w tamtym okresie w kościele były ołtarze luterńskie, katolickie i prawosławne.

W 1944 r. w trakcie ostrzału artyleryjskiego zniszczono główną fasadę i wieże. W latach 50-tych ruiny i pozostałości budynku zdarto, a na miejscu kościoła powstał skwer.

W budynku kolegium jezuitów w latach 1948–2003 znajdowała się szkoła miejska.

Tvirtovėje įrengti ketveri vartai, kuriems pavadinimai suteikti imperatoriaus Aleksandro I ir jo brolių didžiųjų kunigaikščių garbei.

Nikolajaus vartai yra atgręžti į tiltą įtvirtinimus, per juos į tvirtovę atvykdavo keliautojai iš Europos. Neogotikos stiliaus vartai statyti nuo 1824 m. iki 1827 m. Nuo kitų tvirtovės vartų Nikolajaus vartai (pavadinti būsimą imperatoriaus Nikolajaus I garbei) skiriasi tuo, kad jie abiejose centrinio įėjimo pusėse turi šonines patalpas – caro laikais jose buvo sargybinių ir areštantų kambariai.

XX amžiaus trečiajame dešimtmetyje buvo nugriautas senasis medinis tiltas, kuris per griovį vedė nuo 1-ojo kranto liuneto iki vartų. Tarybiniais metais vartai iš apsauginio griovio pusės buvo užmūryti ir naudoti daržovėms laikyti. Nuo 2012 metų spalio iki 2013 metų gruodžio vyko vartų restauracija. Anastilozės (nukritusių autentiškų elementų pastatymas) metodu atnaujinta vartų išorinio fasado atika ir stogo konstrukcija; restauruotos stebuklingai išlikusios vidinio fasado vartų sąvaros, vidinės patalpos;

subvirtintas pamatas ir požeminė galerija, kuri iš tvirtovės į apsauginį griovį nuveda lietaus ir gruntinius vandenius. Ant fasadų atkurti dekoratyviniai papuošimai iš ketaus: Rusijos imperatoriaus herbo atvaizdas (Aleksandro I eros stilistikos), dviašmeniai bardišiai ir vartų pavadinimas originalia rašyba. Vartų patalpose įrengtas šiuolaikiškas apšvietimas, dėl to šiandien jas galima naudoti kaip parodų sales. Ant istorinių pamatų atkurtas 55 metrų ilgio ir 8 metrų pločio medinis tiltas, per kurį šiandien galima patekti į tvirtovę iš Daugavos gatvės pusės.

2014 metų spalį pabaigta 1-ojo kranto liuneto su kordegardu ir barjeriniais vartais, kuris pridenigia kelią iki Nikolajaus vartų tilto, restauracija.

Nikolajaus vartų kairės pusės šoninėje patalpoje galima įsigyti „Latgalos dizaino bendrijos“ pagamintų suvenyrų su tvirtovės simbolika, aplankyti „Daugpilio šikšnosparnių centro“ ekspoziciją ir istorinių kostiumų ekspoziciją „Atsiminimų skrynja“.

Kiedys do wnętrza Twierdzy Dyneburg wiodły cztery bramy, które nazwano ku czci imperatora Aleksandra I i jego braci – wielkich księży.

Brama Mikołaja jest zwrócona w kierunku fortyfikacji mostu, przez nią do twierdzy przybywali podróżujący od strony Europy. Neogotycką bramę wzniesiono w latach 1824–1827. Brama Mikołaja (nazwana ku czci przysiężonego imperatora Mikołaja I) od innych bram różni się tym, że po obu stronach wejścia centralnego znajdują się pomieszczenia. Za cara mieściły się tutaj pokoje straży i aresztantów.

W latach 20-tych XX stulecia zburzono stary drewniany most, który od 1 lutego przybrzeżnej prowadził przez fosę do bramy. W czasach sowieckich bramę od strony fosy zamurowano i używano do przechowywania warzyw. Od października 2012 r. do grudnia 2013 r. odbywała się renowacja bramy. Stosując metodę anastylozy (ustawienie autentycznych elementów odpadłych) odnowiono atyk zewnętrznej

elewacji bramy i konstrukcję dachową; zrestaurowano cudem zachowane skrzydła bramy, pomieszczenia wewnętrzne; umocniono fundament i galerie podziemną, która odprowadza do fosy wody deszczowe i gruntowe. Na fasadzie odnowiono elementy ozdobne: herb imperatora Rosji w stylu epoki Aleksandra I, dwustrzowe halabardy i nazwę bramy w pisowni oryginalnej. W pomieszczeniach wewnątrz bramy zainstalowano nowoczesne oświetlenie, które pozwala wykorzystywać je jako galerie. Na historycznych fundamentach odnowiono liczący 55 metrów długości i 8 metrów szerokości drewniany most, przez który dzisiaj można się dostać do twierdzy od strony ulicy Daugavas.

W pomieszczeniu znajdującym się w lewym skrzydle bramy Mikołaja można nabyć pamiątki z symboliką twierdzy wykonane przez członków „Stowarzyszenia Designu Łatgalskiego”, zobaczyć ekspozycję „Daugavpilskiego Centrum Nietoperzy” oraz wystawę strojów historycznych „Kufer wspomnień”.

MICHAILO VARTAI BRAMA MICHAŁA

8

Michailo vartai pastatyti 1820–1827 metais pagal Prūsijos Koblenco tvirtovės Franco forto vartų pavyzdį. Masyvų jį išorinį granito fasadą iki šiol puošia akmenyje iškaltas Rusijos imperijos dvigalvio erelio atvaizdas. Atkreipkite dėmesį į dvi arkos nišas vidiniame pravažiavime – kaip ir Nikolajaus vartuose, taip ir čia ilgalaikės gynybos atveju naudojantis užtvėriamomis skersinėmis sijomis buvo numatyta užpildyti pravažiavimą akmenimis ir smėlio maišais. Michailo pravažiavimą sudarė trys mediniai tiltai su pakeliamomis sekcijomis – nuo Michailo vartų iki 7-ojo puskontrgardo arkinių vartų, o nuo arkinių vartų – iki 6-ojo ravelino dešiniojos priešakinės pusės, toliau – nuo 6-ojo ravelino kordegardo barjerinių vartų iki kelio, kuris veda per esplanadą į šiaurinę miesto centrą. Būtent didžiojo kunigaikščio Michailo, kurio garbei ir yra pavadinti šie vartai, nurodymu 1850 metais ant visų vartų fasadų buvo pritvirtinti užrašai su jų pavadinimais.

Bramę Michalą wybudowano w latach 1820–1821 na wzór bramy Fortu Franz pruskiej Twierdzy Koblenca. Masywną granitową fasadę zewnętrzną do dzisiaj zdobi wykuta w kamieniu podobna dwugłowego orła imperatora Rosji. Warto zwrócić uwagę na dwie wnęki łuku wewnątrz części przejazdowej – tak samo jak w bramie Mikołaja w razie długotrwałej obrony istniała możliwość za pomocą blokujących dźwigarów wypchnięcia części przejazdowej kamieniami i workami z piaskiem. Droga do bramy Michalą prowadziła przez trzy mosty z częściami podnoszonymi – od bramy Michalą do łukowej bramy 7 przeciwstrazy, a od łukowej bramy – do prawej przedniej części 6 ravelinu, dalej – od bramy kordegardy 6 ravelinu do drogi, która prowadzi przez Esplanadę do współczesnego centrum miasta. Właśnie z rozkazu wielkiego księcia Michalą, ku czci którego nazwano tę bramę, w 1850 r. na fasadach wszystkich bram umieszczono ich nazwy.

ALEKSANDRO IR KONSTANTINO VARTAI BRAMY ALEKSANDRA I KONSTANTEGO

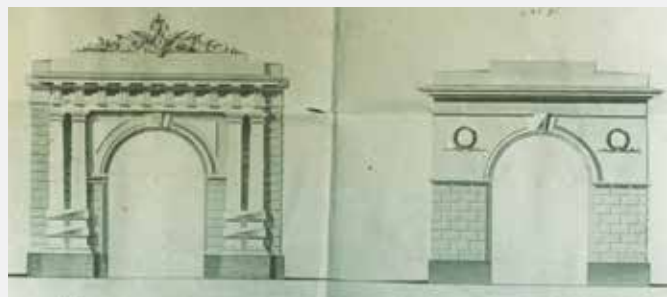
9 10

To paties tipo Aleksandro ir Konstantino vartai pastatyti 1820–1824 metais pagal Rusijos imperijos Karo ministerijos etatinio architekto Aleksandro Štauberto projektą. Taip, kaip šie vartai, turėjo atrodyti visi tvirtovės vartai. Vis dėlto vėliau kitų dvių pravažiavimų išvaizda pakeista.

Aleksandro vartai buvo nukreipti Sankt Peterburgo kryptimi, o per Konstantino vartus galima buvo išvažiuoti vasaros ligoninės kryptimi ir patekti į senąjį Rygos kelią. Deja, 1962 metais vartai, pavadinti Lenkijos karalystės karaliaus vietininko Konstantino garbei, buvo nugriauti, nes į aviacijos mokyklos teritoriją reikėjo įvežti didelio gabarito įrenginius. Aleksandro vartuose yra išlikę atraminiai elementai, kurie užtikrino užvertų vartų sąvarų papildomą sutvirtinimą iš vidinės pusės.

Bramy Aleksandra i Konstantego według jednakowego wzoru, zgodnie z projektem architekta Ministerstwa Wojny Imperium Rosyjskiego A. Sztauberta wybudowano w latach 1820–1822. Tak miały wyglądać wszystkie bramy, lecz później wygląd innych dwóch bram zmieniono.

Brama Aleksandra skierowana jest w stronę Sankt-Petersburgu, a przez bramę Konstantego można było udać się w kierunku letniego szpitala i znaleźć się na starej ryskiej drodze. Niestety w 1962 r. bramę, którą nazwano ku czci gubernatora wojskowego Królestwa Polskiego Konstantego, zburzono, żeby wwieźć na teren szkoły lotniczej wielkogabarytowy sprzęt. W bramie Aleksandra zachowały się elementy oporowe, które zapewniały dodatkowe wzmocnienie skrzydeł zamkniętej bramy od wewnątrz.

ILŪKSTE

GRĪVA

CENTRS

KOMENDANTO VALDYBOS PASTATAS DOM ZARZĄDZANIA KOMENDANTA

11

Pastatė (1818 m., architektas Aleksandras Štaubertas) veikė tvirtovės komendanto tarnyba, taip pat viešbutis atvykėliams. Pastato mezonine veikė telegrafo stotis.

1826 m. liepos 16 d. (28 d.) Senato ukazu pakeista Vienos trakto (kelio) kryptis – dabar jis ėjo per Dinaburgą. Nuo to laiko, keliaudamas į Europą ir grįždamas į sostinę, imperatorius ir jo šeimos nariai vykdavo per Dinaburgą. Komendanto pastate buvo jiems specialiai įrengti apartamentai.

Tarybiniais metais pastate buvo įsikūręs aviacijos mokyklos štabas.

Pastatas yra valstybinės reikšmės architektūros paminklas. Jame yra išlikę autentiški metaliniai centrinio įėjimo laiptai su dekoratyviniais elementais. Abiejose centrinio įėjimo pusėse stovi dvi XIX amžiaus paskutiniojo ketvirčio ketaus patrankos.

Pastate ir šalia esančiuose karininkų namuose po rekonstrukcijos nuo 2012 metų yra įsikūrusi Latvijos valstybinės policijos Latgalos regiono valdyba.

📍 Komandanta 7, Konstantīna 8

W budynku (1818 r., architekt A. Sztaubert) znajdowała się służba komendanta oraz hotel dla przyjezdnych. W antresoli budynku działała stacja telegraficzna.

Decret Senatu z 16 (28) lipca 1826 r. zmienił kierunek Traktu Wiedeńskiego – teraz przebiegał on przez Dyneburg. Od tamtej chwili, udając się do Europy i wracając do stolicy, imperator z rodziną jechał przez Dyneburg. W domu komendanta mieli specjalnie urządzone apartamenty.

W czasach sowieckich w budynku mieścił się sztab szkoły lotniczej.

Budynek jest pomnikiem architektury znaczenia narodowego. Zachowały się w nim autentyczne metalowe schody wejścia centralnego z elementami ozdobnymi. Po obu stronach wejścia centralnego umieszczone są dwa działa żelazne z ostatniego ćwierćwiecza XIX stulecia.

W domu komendanta i pobliskim domu oficerów po rekonstrukcji od 2012 r. mieści się Urząd Regionu Łatgalskiego Policji Państwowej.

KARININKŲ NAMAI DOMY OFICERŲ

12

Komendanto valdybos pastato ir tvirtovės sodo abiejose pusėse XIX amžiaus trečiajame – ketvirtajame dešimtmetyje buvo pastatyti namai karininkams. 1. Oficeru gatvėje yra išlikę du komendanto bei komisariato komisijos karininkų namai (Nr. 2 ir 8), kurie savo architektūra skiriasi nuo kitų pastatų. Tvirtovėje veikė Karininkų bendrija su savo klubu ir biblioteka.

XX amžiaus trečiajame – penktajame dešimtmetyje pastatuose buvo įsikūrusios Žiemgalos diviziono valdybos ir kitos tarnybos, veikė įvairūs klubai.

Norėdami apžiūrėti citadelės vidaus užstatymą, rinkitės teminį maršrutą „Komandanta ceļš“ (lie. „Komandanto kelias“), nurodytą žemėlapiuose, kuriuos galima pasiimti Daugpilio tvirtovės kultūros ir informacijos centre!

W 20-30 latach XIX stulecia po obu stronach domu komendanta i ogrodu Twierdzy wybudowano domy dla oficerów. Przy ulicy 1. Oficeru zachowały się dwa domy (nr 2 i 8) dla oficerów komendanta i komisji komisariatu, które swoją architekturą różnią się od reszty budynków. W Twierdzy działało Stowarzyszenie Oficerów z własnym klubem i biblioteką.

W 20-40 latach XX stulecia w budynkach mieściły się różne służby w tym Urząd Dywizji Semigalskiej, działały również rozmaite kluby.

Zewnętrzną zabudowę cytadeli najlepiej obejrzeć udając się „Szlakiem Komandanta” zaznaczonym na mapie, którą można otrzymać w Centrum Kultury i Informacji Twierdzy Dyneburg!

KAREIVINĖS KOSZARY ŽŪLNIERZY

13

Netoli nuo tvirtovės vartų kareiviams apgyvendinti XIX amžiaus trečiajame – šeštajame dešimtmetyje buvo pastatytos ketverios plačios mūrinės dviaukštės kareivinės. Trijuose pastatuose yra cokolinis aukštas, kur buvo virtuvės, plovyklos ir skalbyklos patalpos. Kareivinių vidiniuose kiemuose buvo įrengti tualetai, ūkinės patalpos ir šuliniai.

XIX amžiaus trečiajame – penktajame dešimtmetyje pastatuose buvo įsikūrę Žiemgalos divizijos pulkų kareiviai.

Tarybiniais metais pagal aviacijos mokyklos kursantų poreikius pastatai buvo žymiai perstatyti. Nikolajaus kareivinėms (Nikolajaus gatvė 2) buvo pristatytas trečiasis aukštas, o naujosios Nikolajaus kareivinės (Mihaila gatvė 11) buvo perstatytos į mokyklos valgyklą. Šiandien šie dideli pastatai nenaudojami.

Niedaleko od bramy tvierdzy w 20-50 latach XIX stulecia wybudowano cztery obszerne piętrowe mурowane koszary dla żołnierzy. Trzy budynki posiadają piętrowe cokołowe, na których znajdowały się kuchnie, łazienki i pralnie. W podwórkach wewnętrznych koszar były ubikacje, budynki gospodarcze i studnie.

W 20-40 latach XX stulecia w budynkach mieszkali żołnierze pułków Dywizji Semigalskiej.

W czasach sowieckich budynki zostały znacznie przebudowane dla potrzeb kadetów szkoły lotniczej. Koszarom Mikołaja (ulica Nikolaja 2) dobudowano drugie piętro, a nowe koszary Mikołaja (ulica Mihaila 11) przerobiono na stołówkę szkolną. Dzisiaj te wielkie budynki nie są użytkowane.

KARO LIGONINĖ SZPITAL WOJSKOWY

14

Karo ligoninės pastatas statytas nuo 1820 m. iki 1827 m. (architektas Aleksandras Štaubertas). Tai yra valstybinės reikšmės architektūros paminklas. Čia yra iš dalies išlikusi savita ventiliacijos ir šildymo sistema, autentiški metaliniai langų rėmai ir sąvarinės durys.

Pradžioje ligoninėje buvo numatyta vietų 500 ligonių, o vėliau ji buvo praplėsta iki 900 lovų. Karo ligoninė visais laikais vykdė savo tiesiogines medicinos įstaigos funkcijas. Joje buvo moderniausia įranga, čia dirbantis personalas išsiskyrė aukštu profesionalumu. Čia buvo ir vaistinė.

Nuo 1921 m. iki 1940 m. pastate veikė Daugpilio karo ligoninė.

Nuo 1941 m. iki 1944 m. vokiečių armija pastatą naudojo kaip lazaretą.

Nuo 1944 m. iki 1994 m. pastate buvo įsikūrusi TSRS Apsaugos ministerijos karo ligoninė. 1994 metais išvedus rusų armiją, ligoninė nustojo egzistavusi kaip atskiras militarinis darinys.

Budynek szpitala wojskowego budowano w latach 1820–1827 (arch. A. Sztaubert). Jest to pomnik architektury znaczenia narodowego. Tutaj częściowo się zachował swoisty system wentylacji i ogrzewania, zachowały się autentyczne metalowe ramy okien i skrzydła drzwi.

Początkowo szpital był przewidziany dla 500 chorych, ale później został zwiększony i mieścił do 900 łóżek. Za wszystkich władz szpital pełnił swoją bezpośrednią funkcję. Był wyposażony w najnowocześniejszy sprzęt, a pracujący tutaj personel wyróżniał się wysokim profesjonalizmem. Znajdowała się tutaj również apteka.

W latach 1921–1940 w budynku działał Daugavpilski szpital wojskowy.

W latach 1941–1944 w budynku mieścił się lazaret wojska niemieckiego.

W latach 1944–1994 w budynku znajdował się szpital wojskowy Ministerstwa Obrony ZSRR. W 1994 r. po wycofaniu się z Twierdzy wojska rosyjskiego szpital wojskowy przestał istnieć jako samodzielna wojskowa jednostka.

📍 Hospitāļa 6

Jspūdingas dviaukštis inžinierių arsenalo pastatas netoli nuo Aleksandro vartų, statytas, kaip spėjama, nuo 1840 m. iki 1844 m., yra valstybinės reikšmės architektūros paminklas. Trijų sujungtų pastato korpusų ampyro stiliaus išorinio fasado ilgis – 275 m. Pastato plotas – 7000 m². Vidinis kiemas užima 2000 m². Yra išlikusios kelių statybos linijos (pandusai), kurios iš kiemo veda į pastato antrąjį aukštą.

Inžinierių arsenale gaminti ir remontuoti ginkluotės objektai, įrankiai fortifikaciniams ir pionierių renginiams. Čia buvo dažytojų, dailidžių, račių, tekintojų, stalių, šaltkalvių dirbtuvės, liejykla, braižykla, modelinė patalpa ir kitos dirbtuvės.

Tarybiniais metais pastate buvo įrengtos mokomosios-gamybinės dirbtuvės ir garažai. Nuo 1993 m. pastatas nebenaudojamas. Artimiausiais metais šiame pastate planuojama įkurti technikos muziejų.

📍 Imperatoria 8

Imponuojąs pietūrovų būdynek arsenatu inžinierių wybudowano niedaleko od bramę Aleksandra prawdopodobnie w latach 1840–1844. Jest to pomnik architektury znaczenia państwowego. Długość zewnętrznej empirowej fasady trzech potączonych korpusów budynku wynosi 275 m. Powierzchnia budynku – 7000 m². Podwórko wewnętrzne zajmuje 2000 m². Zachowały się pochyte wjazdy, które prowadzą z podwórka na piętro budynku.

W arsenale inżynierów produkowano i remontowano elementy uzbrojenia, instrumenty dla fortyfikacji i pracy saperów. Znajdowały się tutaj warsztaty malarskie, stolarskie, tokarskie, ciesielskie, ślusarskie, produkcji wozów i inne, a także odlewnia, kreślarnia, pomieszczenie modelarskie itp.

Za czasów sowieckich w budynku znajdowały się szkolne warsztaty produkcyjne i garaże. Od 1993 r. budynek nie jest użytkowany i zapada się. W najbliższym czasie powstanie tu muzeum techniki.

Įgulos poreikiams tvirtovės teritorijoje buvo pastatyta daugybė įvairių sandėlių. Trijuose bastionuose, kurie atgręžti į tilto įtvirtinimus, buvo parako rūšiai. Šiandien du iš jų galima apžiūrėti 7-ajame ir 8-ajame bastionuose. Bastiono viduje yra patalpa, kurią supa apsauginė galerija (apsaugai nuo ugnies ir drėgmės). Čia specialiose statinėse buvo laikomas parakas.

8-ojo bastiono kieme stovi ilgas maisto prekių magazino pastatas (1834–1837), kuriame buvo laikomos tvirtovės maisto atsargos. Tarybiniais metais šis pastatas buvo ypatingai saugomas, nes čia buvo įvairių daiktų ir ginklų magazinas (Nikolaja gatvė 9).

Na potrzeby garnizonu w Twierdzy znajdowała się duża ilość różnorodnych magazynów. W trzech bastionach, które zwrócone są ku fortyfikacji mostu, znajdowały się pomieszczenia do przechowywania prochów. Dzisiaj dwie z nich obejrzeć można w 7 i 8 bastionie. W bastionie znajduje się pomieszczenie, które opasa galeria ochronna (chroniąca przed wilgocią i ogniem) – tutaj w specjalnych beczkach przechowywano proch. Na dziedzińcu 8 bastionu znajduje się długi magazyn prowiantu (1834–1837), w którym przechowywano zapas żywności Twierdzy. W czasach sowieckich budynek szczególnie strzeżono, bo znajdował się tutaj magazyn dóbr i broni (ulica Nikolaja 9).

XIX a. antrojoje pusėje buvusiye tvirtovės aikštėje buvo suformuotas sodas. 1912 metais, minint pergales prieš Napoleoną 1812 metų kare šimtmety, sodo centre buvo pastatytas nepaprastas paminklas – fontanas, kurį sudarė trys didelio kalibro ketaus patrankos. 1924 m. lapkričio 14 d. tvirtovės sode buvo iškilmingai atidengtas paminklas Latvijos Laisvės kovose žuvusiems Latvijos armijos Žiemgalos divizijos 10-ojo Aizputės pėstininkų pulko 44 kareiviams. Tarybiniais metais paminklas buvo suniokotas. Po 1944 metų jis pradžioje naudotas kaip postamentas Stalino biustui. XX a. šeštajame dešimtmetyje ant jo buvo pastatytas Lenino biustas, kuris vėliau buvo perkeltas į kitą vietą. Visus šiuos metus buvo matomas tik sunaikinto paminklo fragmentas. 2017 metais paminklas atstatytas.

Šiandien pavėsingos tvirtovės sodo alėjos yra pamėgta poilsio vieta.

W drugiej potowie XIX stulecia na miejscu placu Twierdzy urządzono ogród. W 1912 r., świętując 100. rocznicę zwycięstwa nad Napoleonem w środku ogrodu wzniesiony został niezwykły pomnik-fontanna, który składał się z trzech wielkokalibrowych żeliwnych dział. W ogrodzie 14 listopada 1924 r. odsłonięto pomnik 44 żołnierzom 10 Pułku Piechoty z Aizpute poległym w walkach o niepodległość. W czasach sowieckich pomnik zniszczono. Od 1944 r. służył jako postument dla popiersia Stalina, a w latach 50-tych ustawiono na nim popiersie Lenina, które później przeniesiono. Przez wiele lat widoczny był tylko fragment pomnika, który został odbudowany dopiero w 2017 r.

Dzisiaj cieniście alejki ogrodu są lubianym miejscem wypoczynku mieszkańców i gości twierdzy.

Kaip istorijos liudininkės iki mūsų dienų tvirtovės teritorijoje yra išlikusios didelio kalibro istorinės patrankos. Jos pagamintos XIX amžiaus antrojoje pusėje Permos artilerijos gamykloje ir Obuchovo plieno liejimo gamykloje (Rusija). Dvi patrankos yra pastatytos prie buvusio komendanto valdybos pastato pagrindinio įėjimo iš tvirtovės sodo pusės. Plieninė mortyra (1872 m. modelis) įrengta pagrindinio pylimo kurtinos valgange tarp Nikolajaus vartų ir 7-ojo bastiono. Dar viena plieno patranka (1887 m. modelis) stovi Imperatoria ir Konstantina gatvių sankirtoje. Dvi plieno patrankos 2016 metais įrengtos prie Marko Rotko meno centro įėjimo.

Jako świadkowie historii na terenie Twierdzy do dzisiaj zachowały się wielkokalibrowe działa. Zostały one wyprodukowane w drugiej potowie XIX stulecia w Permskiej Fabryce Artylerii i Hucie Obuchowskiej (w Rosji). Dwa działa znajdują się przy głównym wejściu do domu komendanta od strony ogrodu Twierdzy. Moździerz ze stali nierdzewnej (model 1872 r.) ustawiony jest na ostioniętym placu kurtyny wału między bramą Mikołają a 7 bastionem. Jeszcze jedno działo ze stali nierdzewnej (model 1887 r.) ustawione jest na skrzyżowaniu ulic Imperatora i Konstantina. W 2016 r. dwa działa stalowe ustawiono przy wejściu do Centrum Sztuki im. Marka Rothko.

ATMINIMO VIETOS

1822 metų gegužę Prūsijos karališkosios tarnybos generalinis leitenantas Gustavas fon Rauchas (1774–1841) apžiūrėjo tvirtovę ir tai iškilmingai įamžino į pagrindinio pylimo kurtinos sieną priešais 2-ąjį bastioną įdėdamas atminimo akmenį, kuris išliko iki mūsų dienų.

Nuo 1827 m. iki 1831 m. tvirtovės kalėjime kalėjo garsusis dekabristas ir poetas Aleksandro Puškino draugas Vilhelmas Kichelbekeris (1797–1846). Nors iki pat šiol nėra tiksliai žinoma, kur būtent tvirtovėje V. Kichelbekeris buvo kalinamas, ant buvusio komendanto valdybos pastato sienos buvo pritvirtinta jam skirta atminimo lenta.

Buvusios katedros teritorijoje yra išlikusi tvirtovės komendanto Georgijaus Pilenko (1817–1884) kapavietė.

1942 metais koncentracijos stovykloje „STALAG-340“ buvo kalinamas garsusis totorių poetas Musa Džalilis (1906–1944). Jam atminti 7-ojo puskontргardo arkinių vartų sienoje buvo atidengta atminimo lenta.

Daugpilio tvirtovė buvo numalšinto lenkų maišto (1863 m.) dalyvių kalinimo vieta, kur sukilimo vadas grafas Leonas Pliateris (1836–1863) nuteistas mirties bausme. 2013 m. birželio 9 d. Latvijos prezidentas Andris Bērziņis ir Lenkijos prezidentas Bronislas Komorovskis atidengė jam skirtą atminimo lentą.

MIEJSCA PAMIĘCI

W maju 1822 r. Twierdzę wizytował generał porucznik Pruskiej Szuszy Królewskiej Gustav von Rauch (1774–1841). Wydarzenie to zostało uroczystie oznaczone wmurowaniem kamienia pamiątkowego w ścianie kurtryny głównego wału naprzeciw 2 bastionu. Kamień zachował się do dzisiaj.

W latach 1827–1831 w murach więzienia Twierdzy Dyneburg osadzono Polaków – uczestników powstania na czele z Leonem Platerem (1836–1863), który został skazany na karę śmierci. Nieopodal arsenału artylerii 9 czerwca 2013 r. prezydent Polski Bronisław Komorowski i prezydent Łotwy Andris Bērziņš odstonili pomnik poświęcony powstańcom.

Na terenie byłej katedry Twierdzy zachowała się mogiła komendanta Twierdzy Dyneburg G. Pilenko (1817–1884).

W 1942 r. w obozie koncentracyjnym „STALAG-340” nędzniał słynny poeta tatarski Musa Dżalil (1906–1944). W ścianie łukowej bramy 7 przeciwstraży odstonięto płytę pamięci M. Dżalila.

W 1863 r. w Twierdzy Dyneburg osadzono Polaków – uczestników powstania na czele z Leonem Platerem (1836–1863), który został skazany na karę śmierci. Nieopodal arsenału artylerii 9 czerwca 2013 r. prezydent Polski Bronisław Komorowski i prezydent Łotwy Andris Bērziņš odstonili pomnik poświęcony powstańcom.

TARYBINIS PAVELDAS DZIEDZICTWO RADZIECKIE

Nuo 1947 m. iki 1993 m. visa tvirtovės citadelės teritorija buvo TSRS Apsaugos ministerijos žinioje. Čia buvo įsikūrusi Daugpilio aukštoji techninės aviacijos mokykla. Pylimuose, apsauginiame griovyje ir vidinėje teritorijoje buvo pavyzdinga tvarka. Vis dėlto dauguma istorinių pastatų buvo stipriai perstatyti pagal mokyklos poreikius. Kone visos senosios daržinės ir pagalbiniai pastatai kiemuose buvo nugriauti. Ant senųjų pamatų buvo pastatyti penki daugiaaukščiai gyvenamieji namai ir du mokymo korpusai. Mokomųjų aviacijos treniruoklių angare (Komandanta gatvė 8) neįprasčiausias eksponatas buvo MiG-25P lėktuvas, kurį 1976 metais iš TSRS išvarė į Japoniją. Mokyklos įsteigimo 25-ųjų metinių proga 1973 metais ant kalvos prie tvirtovės katedros pamatų buvo pastatytas lėktuvas MiG-19S su borto numeriu „25“. Šiuo metu iš paminklo likęs tik postamentas.

W latach 1947–1993 teren Twierdzy należał do Ministerstwa Obrony ZSRR – znajdowała się tutaj Wyższa Szkoła Lotnictwa Technicznego. Waty, rowy ochronne i tereny wewnętrzne utrzymywano we wzorowym porządku. Mimo to wiele budynków historycznych znacznie przebudowano na potrzeby szkoły. Zburzono prawie wszystkie stare szopy i budynki pomocnicze w podwórkach. Na starych fundamentach wybudowano pięć wielopiętrowych domów mieszkalnych i dwa korpusy szkoły.

W hangarze trenażerów lotniczych (ulica Komandanta 8) najniezwyklejszym eksponatem był samolot MiG-25P, który w 1976 r. był wprowadzony z ZSRR do Japonii. Z okazji 25-lecia szkoły w 1973 r. na wzgórzu przy fundamencie katedry Twierdzy ustawiono samolot MiG-19S z numerem pokładowym „25“. Obecnie został tylko postument pomnika.

KITI LANKYTINI OBJEKTAI INNE CIEKAWIE OBIEKTY

19 Aplinkos objektas „ Cietokšna spoks “ (lie. „Tvirtovės vaiduoklis“), tarp <i>Nikolaja g. 7 ir Nikolaja g. 9</i>	Objekt ąrodowiskowy „ Cietokšna spoks “ (pol. Duch Twierdzy), <i>znajduje się między budynkami przy Nikolaja 7 i Nikolaja 9</i>
20 Aplinkos objektas „ ROTHKO “, ant tvirtovės pylimo	Objekt ąrodowiskowy „ ROTHKO “, <i>znajduje się na wale Twierdzy</i>
21 Aplinkos objektas „ Veltijums Rotko “ (lie. „Dedikacija Rotko“), priešais Marko Rotko meno centrą	Objekt ąrodowiskowy „ Veltijums Rotko “ (pol. Dedykacja dla Rothko), <i>znajduje się na przeciwko Centrum Sztuki im. Marka Rothko</i>
22 Istorinių rūbų ekspozicija „ Atsiminimų skrynia “, <i>Nikolaja g. 3a, +371 22425156</i>	Ekspozycja strojów historycznych „ Kufer wspomnień “, <i>Nikolaja 3a, +371 22425156</i>
23 Daugpilio šikšnosparnių centras, <i>Nikolaja g. 3a, +371 20127472</i>	Daugavpilskie centrum nietoperzy , <i>Nikolaja 3a, +371 20127472</i>
24 Vintažinių baldų ir interjero salonas „ Vintāža “, <i>Nikolaja g. 9, Daugavpils, +371 22425156, +371 26736271</i>	Salon mebli i wnętrza vintage „ Vintāža “, <i>Nikolaja 9, Daugavpils, +371 22425156, +371 26736271</i>
25 Meno galerija „ Baltasis žirgas “, <i>Nikolaja g. 9, +371 22425156, +371 28938269, +371 26555764</i>	Galeria sztuki „ Baltais zirgs “ (pol. Biały koń), <i>Nikolaja 9, +371 22425156, +371 28938269, +371 26555764</i>
26 Medicinos paroda su kontracepcijos ekspozicija, <i>Nikolaja g. 9, +371 28872898</i>	Wystawa medyczna z ekspozycją ąrodków antykoncepcji , <i>Nikolaja g. 9, +371 28872898</i>
27 Pirmojo pasaulinio karo muzejus, <i>Komandanta g. 1, +371 29244651, +371 26888122</i>	Muzeum I Wojny Światowej , <i>Komandanta 1, +371 29244651, +371 26888122</i>
28 Šilkografijos studija, <i>Imperatora 9, +371 29624414, +371 20309000</i>	Studium sitodruku , <i>Imperatora 9, +371 29624414, +371 20309000</i>

TVIRTOVĒS LANKYMO TAISYKLĒS

Gerbiamieji gyventojai ir tvirtovės lankytojai,

Jums lankantis tvirtovėje, prašome tausoti jos kultūros ir istorijos vertybes ir laikytis privačios erdvės neliečiamumo principo! Vadovaujantis LR įstatymu „Dėl kultūros paminklų apsaugos“ ir Daugpilio miesto tarybos Privalomosiomis kultūros paveldo ir kultūros paminklų apsaugos taisyklėmis, Daugpilio tvirtovės teritorijoje galima lankytis, jei laikomasi toliau pateiktų taisyklių.

Leidžiama:

- apžiūrėti, fotografuoti ir filmuoti visus laisvai prieinamus įtvirtinimus ir pastatus;
- vaikščioti po apsauginį pylimą (laikantis asmeninio saugumo, ypatingą dėmesį skiriant vaikams) ir po visas vidinėje pusėje esančias gatves ir kiemus (jei eismas nėra apribotas);
- važiuoti dviračiais specialiai palei šaligatvius įrengtais dviračių takais, naudotis dviračių stovėjimo aikštelėmis;
- naudotis ir palikti transporto priemonę specialiai tam numatytoje vietoje;
- vedžioti naminius gyvūnus (tik su pavadėliu, su antsnukiu (jei būtina) ir turėti su savimi priemonių ekskrementams surinkti);
- kurenti laužus ir naudoti grilio įrenginius (tik tam specialiai numatytoje vietoje);
- naudotis tik viešaisiais tualetais.

Draudžiama:

- be specialaus suderinimo iš tvirtovės teritorijos išvežti bet kokias istorines ar kitas vertybes (pastatų ir įtvirtinimų elementus

- – plytas, akmenis, gatvės grindinį, medžio ir metalo elementus ir konstrukcijas, inžinerines komunikacijas ir kt.);
- griauti ir niokoti pastatus ir įtvirtinimus, želdinius, paminklus, dekoratyvinius ir informacinius objektus;
- be leidimo atlikti žemės kasimo darbus, naudoti metalo detektorius;
- trikdyti, erzinti ir medžioti tvirtovės teritorijoje esančius gyvūnus;
- trikdyti, erzinti ir medžioti tvirtovės įtvirtinimuose ir pastatuose gyvenančius šikšnosparnius;
- važiuoti dviračiu per apsauginio pylimo viršutinę dalį (yra rizika nukristi iš 11 metrų aukščio!);
- vaikščioti apsauginio pylimo viršumi tamsiu paros metu ir blogomis oro sąlygomis (stiprus vėjas, lietus, sniegas, rūkas), nes yra rizika paslysti ir įkristi į griovį;
- elgtis šiurkščiai ar savo elgesiu sukelti nepatogumų kitiems tvirtovės lankytojams ar gyventojams;
- be leidimo rengti masinius susirinkimus ar renginius;
- išmesti atliekas tam neskirtose vietose;
- teršti pylimą, griovį, kazematą ir kitus įtvirtinimus.

Atkreipiame dėmesį, kad vadovaujantis Latvijos Respublikos įstatymais už šių taisyklių nesilaikymą ir įstatymų bei kitų taisyklių pažeidimą gali būti taikoma administracinė arba baudžiamoji atsakomybė!

ZASADY PRZEBYWANIA W TWIERDZY

Szanowni mieszkańcy i goście Twierdzy!

Przebywając na terenie Twierdzy prosimy Państwa o szanowanie jej wartości kulturowo-historycznych oraz o nie przekraczanie przestrzeni prywatnej! Zgodnie z Ustawą o ochronie pomników kultury Republiki Łotewskiej oraz Przepisami o wymogach ochrony dziedzictwa kulturowego i ochrony pomników kultury Urzędu Miasta Daugavpils na terenie Twierdzy obowiązują następujące zasady:

Dozwolone:

- oglądanie, fotografowanie i filmowanie wszystkich dostępnych fortyfikacji i budynków;
- spacerowanie po wale ochronnym (zachowując bezpieczeństwo, zwracając szczególną uwagę na dzieci) oraz we wszystkich wewnętrznych ulicach i podwórkach (jeżeli ruch nie jest ograniczony);
- poruszanie się rowerem po specjalnie urządzonych przy chodnikach drózkach rowerowych, używając parkingów rowerowych;
- używanie i zostawianie środków transportu w specjalnie wyznaczonych miejscach;
- spacerowanie ze zwierzętami domowymi (tylko na smyczy, z kagańcem (zgodnie z przepisami)), biorąc ze sobą sprzęt do zbierania odchodów);
- palenie ognisk i używanie grilli (tylko w wyznaczonych miejscach);
- korzystanie tylko z toalet publicznych.

Zabronione:

- bez odpowiedniego uzgodnienia wywożenie z terenu Twierdzy jakiegokolwiek historycznych lub innych cenności (elementów budynków i fortyfikacji – cegieł, kamieni,

bruku, elementów i konstrukcji drewnianych oraz metalowych, mediów inżynierskich itp.);

- burzenie lub niszczenie budynków i fortyfikacji, zasadzonych roślin, pomników, obiektów ozdobnych i informacyjnych;
- bez zezwolenia prowadzenie robót ziemnych, używanie wykrywaczy metali;
- niepokojenie, drażnienie i polowanie na zwierzęta znajdujące się na terenie twierdzy;
- niepokojenie, drażnienie i polowanie na nietoperzy mieszkających w fortyfikacjach lub budynkach;
- poruszanie się rowerem po górnej części wału ochronnego (grozi spadnięciem z 11-metrowej wysokości!);
- spacerowanie po górnej części wału ochronnego w ciemnościach oraz przy złej pogodzie (mocny wiatr, deszcz, śnieg, mgła), ponieważ istnieje możliwość poślizgnięcia się i wpadnięcia do rowu;
- awanturowanie się i zakłócanie spokoju lub przysparzanie swoim zachowaniem kłopotów innym zwiedzającym czy mieszkańcom twierdzy;
- bez zezwolenia organizowanie zgromadzeń lub imprez masowych;
- wyrzucanie śmieci w miejscach do tego nieprzeznaczonych;
- zaśmiecanie wału, rowów, kazamat i innych fortyfikacji.

Uwaga! Zgodnie z ustawodawstwem Republiki Łotewskiej nieprzestrzeganie danych przepisów i ustaw, a także naruszenie innych przepisów grozi odpowiedzialnością administracyjną lub karną!

RENGINIAI, NAUDINGA INFORMACIJA IMREZY I INFORMACJE PRZYDATNE

Tvirtovėje kasmet organizuojama keletas didelių renginių – Muziejų naktis (gegužės 20 diena artimiausią šeštadienį), Meno naktis, tarptautinis Daugpilio istorijos rekonstrukcijos klubų festivalis „Dinaburg 1812“ (liepos 14 diena artimiausią šeštadienį) bei Europos kultūros paveldo dienos (rugsėjo pradžioje). Sendaikčių turgus rengiamas mėnesio 1-ąjį šeštadienį (išskyrus žiemą), Žolynų turgus – prieš Rasų šventę, Latvijos valstybinei šventei skirti renginiai – lapkritį.

Apgyvendinimas

Marko Rotko meno centro rezidencijos, *Mihaila gatvė 3*, +371 65430250, www.rotkocentrs.lv

Kavinės ir parduotuvės

„Arsenāls“, *Mihaila g. 3*, +371 27757872

„Dvinskas sēta“, *Valņu g. 27b*, +371 27757191

Maisto prekių parduotuvė, *Hospitāļa g. 3*

Maisto prekių parduotuvė, *Imperatora ir Konstantīna gatvių kame*

W Twierdzy co roku organizowane są wielkie imprezy – Noc Muzeów (w drugiej połowie maja), Noc Sztuki, Daugavpilski Międzynarodowy Festiwal Rekonstrukcji Historii Wojennej „Dinaburg 1812” (w połowie lipca), Dni Dziedzictwa Kulturalnego Europy (na początku września). W każdą pierwszą sobotę miesiąca (oprócz zimy) odbywa się Bazar staroci, przed Nocą Świętojańską – Rynek ziół, imprezy dedykowane Świętu Niepodległości Łotwy – w listopadzie.

Nocleg

Rezydencje Centrum Sztuki im. Marka Rothko, *Mihaila 3*, +371 65430250, www.rotkocentrs.lv

Kawiarnie i sklepy

„Arsenāls“, *Mihaila 3*, +371 27757872

„Dvinskas sēta“, *Valņu 27b*, +371 27757191

Sklep spożywczy, *Hospitāļa 3*

Sklep spożywczy, na rogu ulic *Imperatora i Konstantīna*

KONTAKTINĖ INFORMACIJA DANE KONTAKTOWE

Daugpilio tvirtovės kultūros ir informacijos centras **i** Centrum Kultury i Informacji Twierdzy Dyneburg

📍 Nikolaja 5
☎ +371 654 24043, +371 28686331
✉ cietoksnis@daugavpils.lv
🌐 www.daugavpilscietoksnis.lv
📘 Daugavpils.cietoksnis
📍 GPS: 55.883900, 26.495823

Daugpilio turizmo informacijos centras

Daugavpilskie Centrum Informacji Turystycznej

📍 Rīgas 22a (Vienības nams)
☎ +371 654 22818, +371 26444810
✉ turisms@daugavpils.lv
🌐 www.visitdaugavpils.lv
📘 Daugavpils.Travel Daugavpils.Travel
 Daugavpils Travel [daugavpilstic](https://twitter.com/daugavpilstic)
 Daugavpils.Travel
📍 GPS: 55.8708171, 26.5173634

Leidėjas:

Daugpilio miesto savivaldybės turizmo plėtros ir informacijos agentūra ©, 2019

Fotomedžiaga ir tekstai:

Anastasija Kočmarjova, Māris Grunskis, Andrejs Jemeljanovs, Aiva Lāce, Gunārs Putniņš, Valdis Skudre, Artjoms Maļņins, Daugpilio kraštotyros ir meno muziejaus, Daugpilio tvirtovės kultūros ir informacijos centro, Daugpilio turizmo informacijos centro, Marko Rotko meno centro fondai, Dr.hist. Henrihs Soms, Dr.hist. Tāļa Pumpuriņa asmeninis archyvas, Daugpilio tvirtovės kultūros ir informacijos archyvas.

Žemėlapis:

SIA „Karšu izdevniecība Jāņa sēta”

Viršelio nuotrauka:

Anastasija Kočmarjova

Daugpilis, 2020
NEMOKAMAS LEIDINYS

Wydawca folderu:

Agencja Rozwoju Turystyki i informacji Urzędu Miasta Daugavpils ©, 2019

Zdjęcia i tekst:

Anastasija Kočmarjova, Māris Grunskis, Andrejs Jemeljanovs, Aiva Lāce, Gunārs Putniņš, Valdis Skudre, Artjoms Maļņins, zbiory Daugavpilskiego Muzeum Krajoznawstwa i Sztuki, Centrum Kultury i Informacji Twierdzy Dyneburg, Daugavpilskiego Centrum Informacji Turystycznej, Centrum Sztuki im. Marka Rothko, dr Henrihs Soms, archiwum prywatne dr. Tāļa Pumpuriņa, archiwum Centrum Kultury i Informacji Twierdzy Dyneburg.

Mapa:

Sp. z o.o. „Karšu izdevniecība Jāņa sēta”

Zdjęcie na okładce:

Anastasija Kočmarjova

Daugavpils, 2020
WYDANIE BEZPŁATNE

СВЯТЫЙ СЛАВЯНСКИЙ
НАМ ПРАВИЛА